

Иля Варшавски
Завръщане

Неочаквано гласът на геолога наруши привичната тишина на каюткомпанията:

– *Не е ли време да поговорим, командире?*

„Не го бива вече сърцето – помисли си командирът, – тупа като на момче, направило пакост. А нали очаквах този разговор. Само кой знае защо ми се струваше, че ще го почне не геологът, а докторът. Странно, той се държи така, като че ли всичко това не го засяга. Не мога да търпя идиотския му навик да рисува с вилицата по покривката. Изобщо здравата се е отпуснал. Но да си говорим истината, всички се държахме не както подобава. Всички освен физика.“

– ... *Знаете, че не съм за първи път в Космоса...*

„... Да, така е. Участвувал е в три експедиции. На залежите от уран на Венера и на още нещо от този род. И докторът е летял два пъти до Марс. Председателят на комисията смяташе, че двамата са най-подходящи за Големия космос. Нищо не разбират ония в комисиите. Много важно: извънредно пластична нервна система! Идеален вестибуларен апарат! Пукната пара не струва всичко това. И аз дори не си представях какво нещо е Големият космос. Абсолютно пусто пространство. Години летиш с бясна скорост, а всъщност висиш сякаш на едно място. Загубваш всякаква представа за времето. Пространствени халюцинации. Докторът би могъл да напише отлична дисертация за космическите психози. Отначало всичко вървеше нормално, докато не включихме фотонния ускорител. Май само физикът нищо не чувствуваше. Погълнат бе изцяло от работата. Интересно, именно физика не искаха да включат в състава на експедицията. Неустойчиво кръвно налягане. Ама че тъпаци са ония в комисиите.“

– ... *Известно ми е, че уставът на космическата служба забранява на членовете на екипажа да обсъждат действията на командира...*

„... Добре, че не знаете цялата истина. Как щяхте да плюете тогава на устава. И физикът спомена за устава малко преди да го убия. Никога не съм мислил, че съм способен така хладнокръвно да извърша такова нещо. Сега ще ме съдят. Тия двамата вече са ме осъдили. Остава съдът на Земята. Там ще трябва да давам обяснения за всичко: и за провала на експедицията, и за убийството на физика. Интересно, действа ли още на Земята законът за давността на престъпленията? Нали от момента на смъртта на физика на Земята трябва да са изминали най-малко хиляда години. Хиляда години откакто загубихме връзка със Земята. Хиляда години висим в празното пространство, движейки се със скорост, недостъпна за въображението. А през това време на ракетата изминаха само

няколко години.“

– ... *И все пак аз ще си позволя да наруша устава и ще ви кажа какво мисля...*

„... Не знаем нито нашето, нито земното време. А като не знаеш времето, нищо не можеш да направиш в Космоса. За да определим какъв път сме изминали, трябва да интегрираме два пъти ускорението спрямо времето. Скоростта може да се определи и по доплеровия ефект, но спектрографът е разрушен. Каква глупост да се монтира най-ценната апаратура в носовата част. Кой би могъл да допусне, че ще се повреди кобалтовият часовник. Винаги се е смятало, че радиоактивното разпадане е най-сигурен еталон на времето. Отначало, когато започна историята с часовника, помислихме, че скоростта влияе върху времето. Съвсем неочаквано кобалтовият датчик се взриви и разруши цялата носова част. После физикът всичко ми обясни. Количеството на заредените частици в пространството превишило десетки пъти предполагаемото. При субсветлинната скорост на кораба те създали мощен поток твърдо лъчение, което предизвикало верижна реакция в радиоактивния кобалт. Почти веднага след това автоматът изключил главния реактор. Там също започнала верижна реакция. Имали сме късмет, че биологичната защита на кабината не е пропуснала лъчението.“

– ... *Знам, че от Космоса се разочарова онзи, който очаква от него твърде много...*

„... Вие с доктора не сте изпитали още най-страшното разочарование. Все още си мислите, че се връщаме на Земята. Не мога да ви кажа, че възможността да се върнем е само една милионна. Аз самият не разбирам как успях да насоча кораба към Слънчевата система. Сега не знам с каква скорост се движим. И дали ще ни се удаде със спомагателните реактори да намалим скоростта? Най-многого, на което можем да се надяваме, е да излезем на постоянна орбита около Слънцето. Но за това трябва да знаем скоростта. Едно на милион е шансът да успеем. Поне да работеше главният реактор. Но той никога вече няма да заработи. Физикът премести прътите в него. Не бива да ви го казвам. Най-страшното нещо в Космоса е да загубиш всякаква надежда.“

– ... *Най-тежкото разочарование, което преживях...*

„... Колко разочарования съм преживял? Пръв стъпих на Марс. Безжизнената, студена пустиня веднага изби от главата ми младежките бълнувания за синеоки красавици на далечните светове и фантастични чудовища, които трябваше да красят зоологическите музеи. Не срещнах в Космоса нищо, което поне малко да напомня онова, от което изпадах в

такъв захлас, като четях фантастичните разкази. Нищо освен хилави лишеи и дрожди. Ами неудачното кацане на Венера? Колко разочарования, как уязви самолюбието ми. Но тогава милиони хора денонощно седяха пред радиоапаратите и жадно ловяха всяко мое съобщение, а ободрителните думи от родната Земя и приятелите ми помогнаха да издържа. А сега? Експедицията се провали. Дори и да се случи чудо, какво ще отнеса на Земята? Разказания за убийството на физика и жалки сведения за Големия космос, станали им вече отдавна известни за десетте столетия, които трябва да са изминали на Земята от момента на нашето излитане. Ще приличаме на появили се в двадесетия век първобитни хора със сензационното съобщение, че ако триеш едно о друго две дървета, може да се получи огън. Не знам дали на Земята са приемали моите съобщения. Остана ни само квантовият предавател на светлинни честоти. Каква полза, че той непрекъснато предава сигнала: «Земя, Земя, тук е «Метеор».» Приемателите ни не работят. Моите съобщения блуждаят нейде из етера. Кой на Земята ще помни сега, че преди хиляда години е бил изпратен в Космоса някакъв си «Метеор»...“

– ... Е, че в Космоса се изпращат такива страхливци и убийци като вас, командире...

„... Аз убих физика. Когато автоматът изключи главния реактор, физикът се зае с изчисленията. Веднъж дойде при мен в командната кабина, когато геологът и докторът спяха. Носеше две дебели тетрадки.

– Лошо е положението, командире – каза той, като седна на дивана. – В реакторите е започнала верижна реакция, затова автоматът ги е изключил. Получава се нещо като омагьосан кръг: докато не намалим скоростта, не бива да включваме реакторите. Потокът от твърди лъчения, който направи такива бели, се поражда в резултат на нашата скорост. А скоростта не можем да намалим, без да включим главния реактор. Ще се наложи да променя положението на прътите в него.

Разбрах какво означава това.

– Добре – казах, – дай ми схемата и аз ще го направя. Навигационните изчисления ще съумеете да направите и без мен.

– Забравихте какво гласи уставът, командире – рече той, като ме потупа по рамото. – Помните ли: «Каквото и да се случи, командирът няма право да напуска кабината по време на полет.»

– Глупости – отвърнах. – Има обстоятелства, при които...

– Щом стана дума за обстоятелствата – прекъсна ме той, – аз не съм ви казал още всичко. След като изменя положението на прътите в реактора, той ще работи само докато намалите скоростта дотолкова, че да не

влият твърдите лъчения. След това ще престане да работи завинаги. Не мога да кажа точно при каква скорост ще настъпи този момент. Ще ви останат само спомагателните реактори, които нямат фотонни ускорители. Не знам ще съумеете ли с тях да постигнете нещо. Освен това не разполагате с еталон на времето. Голяма част от автоматите са разрушени. При тези условия практически е невъзможно да се върнете на Земята. Може би има само един шанс, един на милион, и този шанс се нарича интуиция на космонавта. Разбирате ли сега защо не бива вие да слизате в реактора?

Тогава обсъдихме с него всичко. И двамата разбрахме, че след като е стоял в реактора, той вече не може да се върне в кабината. Аз отговарях за живота на геолога и доктора. Би било безумие да оставя да умре в кабината този наситен източник на радиоактивно лъчение.

Уговорихме се, че ще го изгоря в плазмената струя.

– Отлично! – рече той. – Така поне ще съм спокоен, че реакторът е заработил.

Струваше ми се, че остана цяла вечност в този реактор. Видях го на екрана на кърмовия телевизор, когато се измъкваше през дюзата. Той се усмихна и ми махна с ръка, че всичко е наред. Тогава натиснах бутона.

Когато геологът и докторът ме запитаха къде е физикът, аз им казах, че е станало нещастие с него. Изпратил съм го да провери състоянието на фотонния ускорител и без да искам, съм включил реактора. Не можех да им кажа истината. Те не биваше да знаят в какво безнадеждно положение се намираме. Замълчаха. Може насаме и да са разговаряли, но оттогава вече няколко години не съм чул от тях нито дума. Хиляда земни години не съм чувал човешка реч. После забелязах, че са почнали да пият, нали запасите от спирт бяха при доктора. Когато им взех спирта, докторът измисли дяволския фокус с топчето. Нещо в стила на индийските йоги. Изпадаха в някакво безчувствено състояние, като фиксираха дълго стъкленото топче. Обзелата ги космическа психоза от ден на ден се засилваше. Трябваше да предприема нещо. Не можех да ги оставя да полудеят. Тогава ги напердаших двамата. Сега поне успявам да ги застава да правят всеки ден гимнастика и редовно да се хранят.“

– ... *Може, преди да се върнем на Земята, да се опитате да се избавите и от нас, както се избавихте от физика; но поне ще знаете, че сме разбрали що за човек сте, командире!*

... Шансът е един на милион, но аз трябва да изляза на постоянна орбита, поне да се опитам да спася тия двамата.“

– ... *За действията си – каза командирът – аз ще отговарям на*

Земята. А сега ви заповядвам да облечете специалните костюми против претоварване и да легнете. Намаляването на скоростта ще стане много рязко.

Главният диспечер взе лентата от телетипа и отиде при конструктора.

– Последните данни за „Метеор“, „Комета“ и „Метеор-5“ ще ги пресрещнат на орбитата на Юпитер.

– Кога можем да ги очакваме на Земята?

– Трудно е да се каже. Изглежда, те са изразходвали всичкото си гориво. Скоростта им е около петстотин километра в секунда. Ще трябва да я намалим с нашите кораби.

– Какво е заключението на Академията?

– Никой не може да разбере как за пет земни години са изменили целия път. Максимов допуска, че „Метеор“ е попаднал в такава област на космическото пространство, където времето тече обратно, но това е само предположение...

КРАЙ

© 1963 Иля Варшавски
© 1980 Цвета Пеева, превод от руски

Иля Варшавский
Возвращение, 1963

Сканиране: Xesiona, 2008
Разпознаване и редакция: Mandor, 2009

Издание:

Иля Варшавски. Тревожни симптоми няма
Книгоиздателство „Георги Бакалов“, Варна, 1980

Съставител: Димитър Пеев

Преводач: Цвета Пеева

Редактор: Гергана Калчева

Оформление: Богдан Мавродинов и Жеко Алексиев

Илюстрация на корицата: Текла Алексиева

Художествен редактор: Иван Кенаров

Технически редактор: Пламен Антонов

Коректор: Жулиета Койчева

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/12513>]